

Tengelic

Carduelis carduelis (Linnaeus, 1758)

Elterjedés: Európa mérsékelt és mediterrán részein elterjedt faj, melynek költőterülete keleten Mongóliáig és Indiáig tart. Észak-Afrika egyes részein is megtalálható. Betelepítették Ausztráliába, Új-Zélandra, Észak-Amerikába, a Bermuda- és a Zöld-foki-szigetekre, valamint Uruguayba, ahonnan áterjedt Argentínába és Brazíliába is. Hazánk sík- és dombvidéki területein gyakori faj, mely szívesen fészkel parkokban, útszéli fasorokban, gyümölcsösökben és kertekben. Erdőben mindig a szélső fák valamelyikén vagy a nagyobb erdei tisztások mentén költ, a zárt részeket kerüli. Kultúrakövető faj, előszeretettel telepszik meg városok, falvak útszéli fáin. A fiatalok kirepülése után gazos mezsgyékben, utak mentén gyakran látni. Magyarországon a *carduelis* alfaj él. Hazai településünk is viseli ennek a madárfajnak a nevét.

Megjelenés: 12-13,5 cm hosszú pintyfőle. A madár alsótestének nagy része és farcsíkja fehér, farka fekete-fehér mintás, a háta pedig barna. Összetéveszthetlenné teszi a csőr körüli vörös „arca”, fekete-fehér feje, koromfekete szárnya és az azon lévő, még ültében is jól látható széles, sárga szárnycsíkja. Csőre hosszú és elefántcsontszínű. A nemek hasonlóak egymáshoz, terepen nem megkülönböztethetőek. A fiatalok feje nyár végéig (az első vedlésükig) szürkésbarna, elmosódott sávokkal, hiányzik róluk az adultok vörös, fekete, fehér mintázata. Költési időn kívül társas faj, mely télen más pintyfélékkel is vegyül, de veszély esetén azoktól elválva, homogén csapatban menekül.

Szaporodás: már februárban, a télre összeverődött csapatokban elkezdnek énekelni a hímek. Csicsergő énekükében gyakran hallható a „stiglic”, amiről kapták hazánkban is használt német nevüket. A tojó rendszerint a lombkoronába építi finom növényi szálakból, rostokból, állati szőrökből álló fészket, melyet gyakran a nyárfa termésével bélel. A költés ideje alatt, ami május elejétől július végéig tart, általában kétszer nevel fiókát, de előfordul harmadszori fészkelés is, ami augusztus végéig is elhúzódhat. Általában 5 tojást rak, melyeken az utolsó lerakása után kezd kotlani. Ebben a hím nem vesz részt, de közben eteti a tojót. A fiókák a 12-13. napon kelnek ki, majd 14-15 napos korukban hagyják el a fészket.

Táplálkozás: magevő faj, mely különösképpen kedveli a bogáncs, aszat, üröm és egyéb apró magvakat érlelő növényeket. Csipeszszerű csőrének köszönhetően képes ezek összegyűjtésére. A fiókákat rovarokkal eteti, de a legtöbb énekestől eltérően táplálékba ilyenkor is nagy mennyiségben kever magvakat. A fiókák ürülékének közel felét elnyelik a szülőmadarak.

Vonulás: a hazai állomány nagyobbik része helyben marad, csak a kisebbik hányada vonul. A nálunk költő egyedek többsége a Balkán-félszigeten telet, nyugati irányba (Olaszország) lényegesen kevesebb példány indul. Az őszi vonulás már augusztus végén elkezdődik és november végéig tart. A tavaszi vonulás február elejétől április végéig tart. A tőlünk északabbra vonulók egy része nálunk telet.

Állománynagyság és védelem: a IUCN listáján a „nem fenyegetett fajok” között található, világalállománya stabil. Magyarországi állományát 690-910 ezer párra becsülik, mely az utóbbi években mérsékelt növekedést mutat.

Hazánkban védett, pénzben kifejezett természetvédelmi értéke 25 ezer Forint.

Elterjedési térkép: <http://maps.iucnredlist.org/map.html?id=22720419>

Tengelic pár

Tengelic fészke

Tengelic fiókái

Fiatal tengelic

Forrás:

Csörgő és tsi. (szerk.) (2009): Magyar Madárvonulási Atlasz. Kossuth Kiadó, Budapest
Hadarics és Zalai (szerk.) (2008): Magyarország madarainak névjegyzéke. Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Budapest
Haraszthy (2003): Énekesmadarak. Kossuth Kiadó, Budapest
Haraszthy (szerk.) (1984): Magyarország fészkelő madarai. Natura, Budapest
Sauer (1995): Természetkalauz Szárazföldi madarak. Magyar Könyvklub, Budapest
Schmidt (2002): Madárlexikon. Anno Kiadó, Budapest
Svensson & co. (1999): Madárhatározó. Park Könyvkiadó, Budapest
iucnredlist.org
mmm.mme.hu
wikipedia.hu

Fotók: internet